

**BUSINESS
FINLAND**

INNOVAATIOSETELIN ARVIOINTI - VAIKUTTAVUUSKATSAUS

Yhteenveto

Juho Nyman, MDI Oy

Mikko Valtakari, MDI Oy

Juha Eskelinen, Melkior Oy

ESIPUHE

Innovaatioseteli on tarkoitettu pk-yrityksille, joilla on uusi kansainvälistä kasvupotentiaalia omaava tuote- tai palveluidea ja jonka eteenpäinviemiseksi yritys tarvitsee ulkopuolista osaamista. Innovaatiosetelin avulla on tarkoitus löytää yrityksille uusia avauksia liiketoimintansa kasvun tueksi ja kannustaa yrityksiä innovaatiotoiminnan piiriin.

Innovaatiosetelillä voidaan ostaa uutta tietoa ja osaamista yritykseen. Innovaatioseteli tulee käyttää innovaatiotoimintaan liittyvien asiantuntijapalvelujen hankintaan. Innovaatiosetelillä voi käyttää palvelujen hankintaan esimerkiksi innovaatiopalveluja tarjoavilta yrityksiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta ja tutkimusorganisaatioilta. Innovaatiotoiminta tarkoittaa toimenpiteitä, joilla yritys kehittää tuotteitaan, palvelujaan tai prosessejaan tai hankkii palveluna uutta innovaatiotoiminnassa tarvittavaa tietoa ja osaamista.

Tämän arvioinnin kohteena oli innovaatiosetelin vaikuttavuus kohdeyrityksiin sekä innovaatiotoimintaan liittyvien

asiantuntijapalveluiden tarjonnan kehittymiseen. Erityisesti fokuksena oli tuottaa vaikuttavuuskatsaus, joka hakee vastauksia siihen, miten yritykset ovat innovaatiosetelin avulla saaneet markkinoille uusia kansainvälistä kasvupotentiaalia omaavia tuote- tai palveluideoita? Lisäksi tavoitteena on tarkastella, miten yksityinen palvelusektori on kehittynyt innovaatiosetelin avulla.

Arvioinnin toteutti MDI Public Oy ja Melkior Oy. Business Finland kiittää arvioitsijoita innovaatiosetelin eri näkökulmista koostuvasta vaikutusten mittaamisesta ja analysoinnista. Arvioinnin johtopäätökset on selkeästi kiteytetty, joka helpottaa innovaatiosetelin kehittämistä tulevaisuudessa.

MITEN INNOVAATIOSETELI
ON AUTTANUT YRITYKSIÄ
TKI-TOIMINNAN
KÄYNNISTÄMISESSÄ JA
KANSAINVÄLISTYMISSÄ?

SISÄLTÖ

INNOVAATIOSETELIN ARVIOINTI - VAIKUTTAVUUSKATSAUS	4
Hyödyt ja vaikutukset innovaatioseteliä käyttäneisiin yrityksiin	7
Kehittämistyön jatkuvuus innovaatiosetelin jälkeen	9
Innovaatioseteliä hyödyntäneiden yritysten kansainvälistyminen	12
Palvelutuottajat	13
Tutkimus- ja koulutusorganisaatiot palvelutuottajina.....	14
Kehittämistarpeet ja kehittämisehdotuksia	14

INNOVAATIOSETELIN ARVIOINTI - VAIKUTTAVUUS- KATSAUS

Business Finlandin myöntämä innovaatioseteli on tarkoitettu pk-yrityksille, joilla on uusi kansainvälistä kasvupotentiaalia omaava tuote- tai palveluideo ja jonka eteenpäin viemiseksi yritys tarvitsee ulkopuolista osaamista. Innovaatiosetelin avulla on tarkoitus löytää yrityksille uusia avauksia liiketoimintansa kasvun tueksi ja kannustaa yrityksiä innovaatiotoiminnan piiriin.

Vuonna 2016 käyttöön otetulla innovaatioasetelillä voidaan ostaa uutta ulkopuolista tietoa, asiantuntemusta ja osaamista yrityksen TKI-toiminnan kehittämiseen. Vuonna 2022 innovaatioasetelin arvo on 5 000 euroa ja 100 % ostettujen palvelujen arvonlisäverottomasta määrästä. Palvelun arvonlisävero on setelin saajayrityksen maksettava osa. Seteliavustus maksetaan yritykselle sen jälkeen, kun yritys on hyväksynyt palveluntuottajan toimittaman työn ja maksanut palkkion palveluntuottajalle.

Innovaatioasetelin arviointiselvityksen tavoitteena on ollut tuottaa vaikutusarviointi, joka antaa vastauksia kysymyksiin siitä, miten yritykset ovat hyödyntäneet innovaatioaseteliä tuodakseen markkinoille uusia tuote- tai palveluideita, joilla on kansainvälistä kasvupotentiaalia ja millaisia vaikutuksia innovaatioaseteleillä on ollut yritysten TKI-toimintaan ja liiketoiminnan kehitykseen. Lisäksi tavoitteena on ollut selvittää, miten yksityinen palvelusektori on kehittynyt innovaatioasetelin avulla. Osana arviointia tehtiin haastatteluja aihealueen asiantuntijoille, dokumenttianalyyseja, kyselyjä innovaatioaseteleitä hyödyntäneille yrityksille sekä palveluntarjoajille, ekonometrisiä

analyyseja innovaatioasetelikäyttäjien tilinpäätöstiedoilla ja toimialan kehitystä kuvaavilla tiedoilla, kuvailevia tilastoanalyyseja Business Finlandin hanke- ja rahoitustiedoilla sekä tapaustutkimuksia. Arviointi toteutettiin keuhällä ja syksyllä 2022. Arvioinnin toteuttivat MDI Public Oy ja Melkior.

Innovaatioasetelin on vuosina 2016–2022 saanut yhteensä 8 223 yritystä, ja rahoitusta on myönnetty noin 51 miljoonaa euroa. Setelin saaneista yrityksistä uusia asiakkuuksia, eli yrityksiä, jotka saivat Business Finlandilta ensimmäistä kertaa rahoitusta, oli 94 %. Innovaatioaseteli on siis tuonut useita tuhansia yrityksiä Business Finlandin palveluiden piiriin. Setelin saajina on ollut erityyppisiä mikro- ja pk-yrityksiä. Setelin käyttö on painottunut selkeästi pienille alle 100 000 euron liikevaihdon yrityksille sekä toisaalta 100 000–1 000 000 euron liikevaihdon yrityksille. Liikevaihdoltaan tätä suurempia yrityksiä on ollut pienempi osa, noin 14 % yrityksistä. Myös henkilöstön kokoa tarkasteltaessa innovaatioasetelin saajina painottuvat mikroyritykset ja pienet yritykset.

Innovaatioaseteliä on myönnetty 2016–2020 vuosittain yli tuhat kappaletta. Suurimmillaan setelin myöntöjä tehtiin vuonna 2019, jolloin seteleitä myönnettiin 1 876 kappaletta. Vuonna 2021 seteli myönnettiin 994 kertaa. Innovaatioaseteliä käyttäneille yrityksille tehdyn kyselyn vastausten perusteella valtaosa setelillä toteutetuista hankkeista on kohdistunut yrityksen tuotekehitykseen (31 % hankkeista), IPR-asioihin (23 %) tai palvelumuotoiluun ja -kehitykseen (21 %). Seteliä on käytetty runsaasti myös tuote- ja palvelustrategian kehitykseen, prototyyppien testaukseen sekä markkinaselvitysten tekoon. Kyselyn vastaukset setelin käyttötarkoituksesta ovat hyvin samansuuntaiset innovaatioasetelin käyttöönoton alkuvaiheessa vuonna 2017¹ tehdyn vastaavan kyselyn kanssa.

Innovaatioaseteli on osunut hyvin pienten yritysten TKI-toiminnan käynnistämisen nivelvaiheen haasteisiin. Se on mahdollistanut TKI-toimintaa, jota ei olisi monilta osin toteutettu ilman seteliä. Seteli on tätä kautta tuonut lisäarvoa mikro- ja pk-yritysten innovaatiotoimintaan. Arvioinnissa tehdyn kyselyn perusteella valtaosa, eli 46 % yrityksistä, ei olisi toteuttanut innovaatioasetelillä to-

INNOVAATIOSETELI ON KOHDISTUNUT ERITOTEN TUOTEKEHITYKSEEN JA IPR-ASIOIHIN.

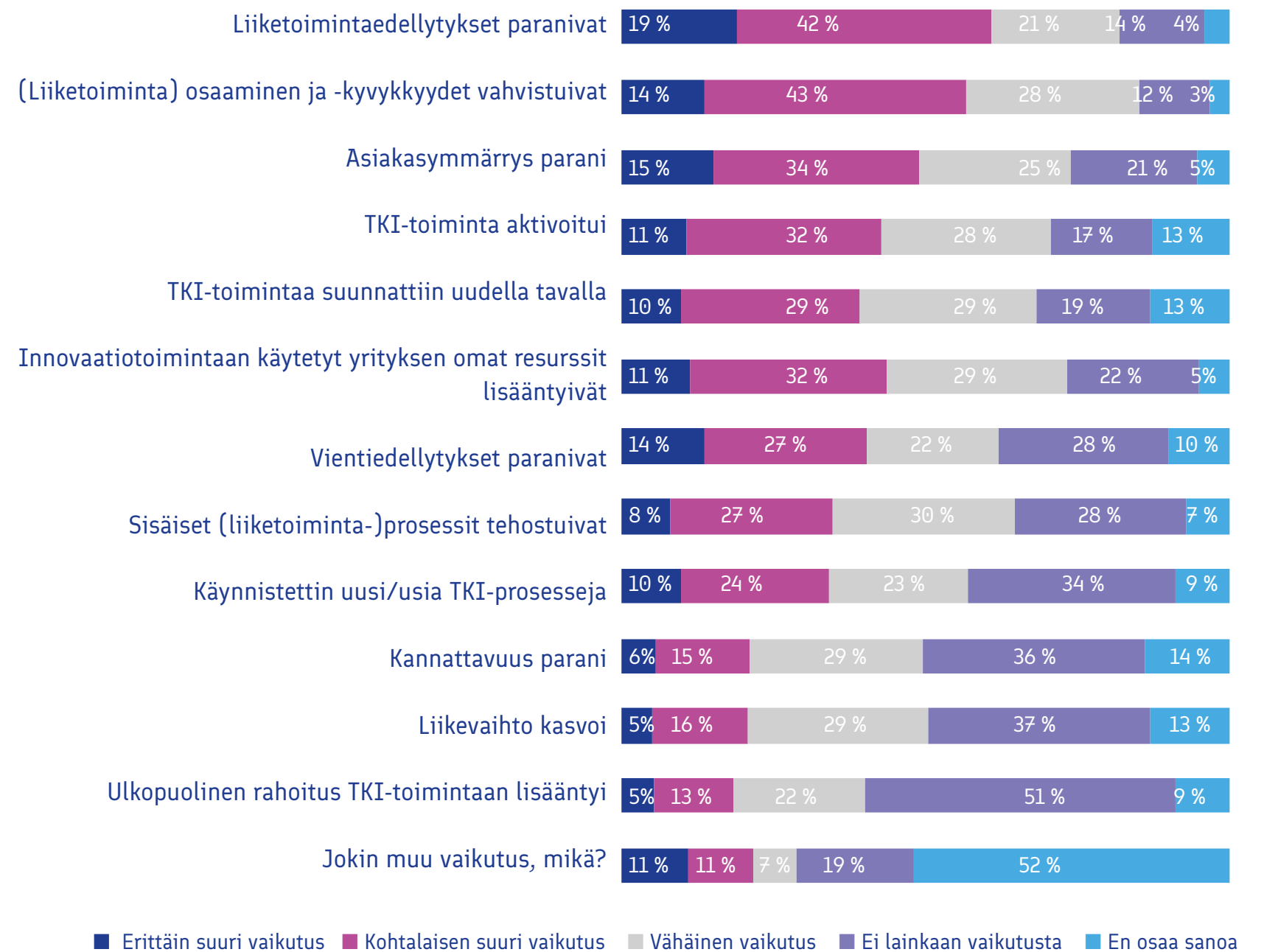
teutettua hanketta lainkaan, mikäli seteliä ei olisi ollut. Vastaavasti vain joka kymmenes setelillä kehittämishankkeen toteuttanut yritys olisi toteuttanut hankkeen myös ilman seteliä. Tässä suhteessa setelirahoituksen lisäarvo on suuri ja rahoituksen vuotovaikutus vähäinen, sillä 80 % setelillä toteutetuista hankkeista olisi jäänyt kokonaan toteuttamatta tai hanke olisi toteutettu pienempänä tai myöhemmin. Innovaatioasetelin käytöllä on myös ollut vaikutusta yritysten omiin rahallisiin panostuksiin seteli-hankkeen toteutuksessa. Reilut 60 % yrityksistä on laittanut setelin arvon lisäksi omaa rahoitusta (muu kuin setelin mahdollinen omarahoitusosuus) seteli-hankkeen rahoitukseen.

¹Ramboll Management Consulting, Gaia Consulting, 4FRONT ja Tempo Economics (2017). Innovaatioasetelin arviointi osana Tekesin kansainvälisen kasvupaketin arviointia.

Hyödyt ja vaikutukset innovaatioseteliä käyttäneisiin yrityksiin

Innovaatiosetelihankkeissa on aikaansaatu erilaisia tuloksia. Seteliä käyttäneille yrityksille suunnatun kyselyn perusteella setelihankkeen suorina tuloksina raportoitiin syntyneen ennen kaikkea uusia ideoita liiketoiminnan kehittämiseen (41 %:ssa hankkeista), uusia tuotteita (33 %), uusia palveluita (25 %) sekä aineettomia oikeuksia, kuten patenteja (18 %). Raportoidut tulokset ovat hyvin saman suuntaisia, kuin vuonna 2017 tehdyssä kyselyssä seteliä käyttäneille yrityksille.

Innovaatiosetelin hyödyt ja vaikutukset vaihtelevat sitä hyödyntäneessä yritysjoukossa. Parhaimmillaan setelillä on saatu kehitettyä kyvykkyyttä ja osaamista liiketoiminnan kehittämiseen, kehitetty uusia tuote- ja palveluaihioita sekä parannettu ymmärrystä esimerkiksi IPR-asioihin liittyen. Setelillä toteutetuista toimista on jäänyt myös pidempiaikaisia vaikutuksia ja hyötyjä yritysten kehittämistyöhön ja liiketoimintaan. Saatuja tietoja, kehittynyttä osaamista ja kehitettyjä ratkaisuja on muun muassa voitu

KUVA 1. INNOVAATIOSETELIHANKKEEN ARVIOITUJA VAIKUTUKSIA ARVIOINNIN KYSELYN MUKAAN INNOVAATIOSETELIÄ HYÖDYNTÄNEILLE YRITYKSILLE (N=1158).

hyödyntää setelihankkeen jälkeen osassa yrityksiä. Lisäksi seteli on auttanut yrityksiä suuntaamaan toimintaansa, kun on saatu tietoa muun muassa kansainvälisistä markkinoista. Innovaatioseteli on myös herätellyt pienempiä yrityksiä vahvemmin huomioimaan TKI-toimintaa ja luonut alkuja kehittämistoiminnalle. Tämän vaikutukset voivat vahvemmin näkyä vasta ajan kanssa.

Yritykset ovat itse kokeneet vähäisemmäksi setelihankkeen vaikutukset yritysten liikevaihdon kasvuun ja kannattavuuteen. Tämä onkin odotettua, sillä setelihankkeiden koko on lähtökohtaisesti pieni mittavien suorien liike-taloudellisten vaikutusten aikaansaamiseksi.

Osalle yrityksistä innovaatiosetelin hyödyt näyttävät vaatimattomina, ja seteli ei ole tuonut selkeitä ja merkittäviä hyötyjä. Näissä yrityksissä ei ole ollut selkeää suunnitelmaa kehittämistyön hyödyntämiselle ja jatkopolkuja ajateltuna kehittämistyölle. Lisäksi kehittämissaihoissa ei

ole ollut riittävää potentiaalia jatkokehittämiselle, ja toisaalta ei ole ollut resurssia jatkohyödyntää kehittämistyön tuloksia.

Seteliä käyttäneille yrityksille suunnatun kyselyn perusteella kokonaisuutena eniten setelin käytöstä ovat arvioidujen tulosten ja vaikutusten valossa hyötynneet nuoret 1–2 vuotta toimineet yritykset, 10–15 henkilön (kyselyn luokittelussa) yritykset sekä yritykset, jotka ovat panostaneet omaa rahoitusta setelihankkeeseen. Sen sijaan vähiten hyötyä setelihankkeesta näyttäisi olleen 1 henkilön yrityksille ja yli 50 henkilön yrityksille, pidempään yli 10 vuotta toimineille yrityksille, yrityksille, jotka ovat käyttäneet setelin vuosina 2017–2019 sekä yrityksille, joilla ei ole ollut omarahoitusta (muu kuin setelin oma-rahoitus-osuus) setelihankkeessa.

Arvioinnin ekonometrisen tilastoanalyysin perusteella innovaatioseteliä käyttäneiden yritysten liiketoiminnan ke-

**INNOVAATIOSETELI ON
NOSTANUT YRITYSTEN
LIIKEVAIHTOA.**

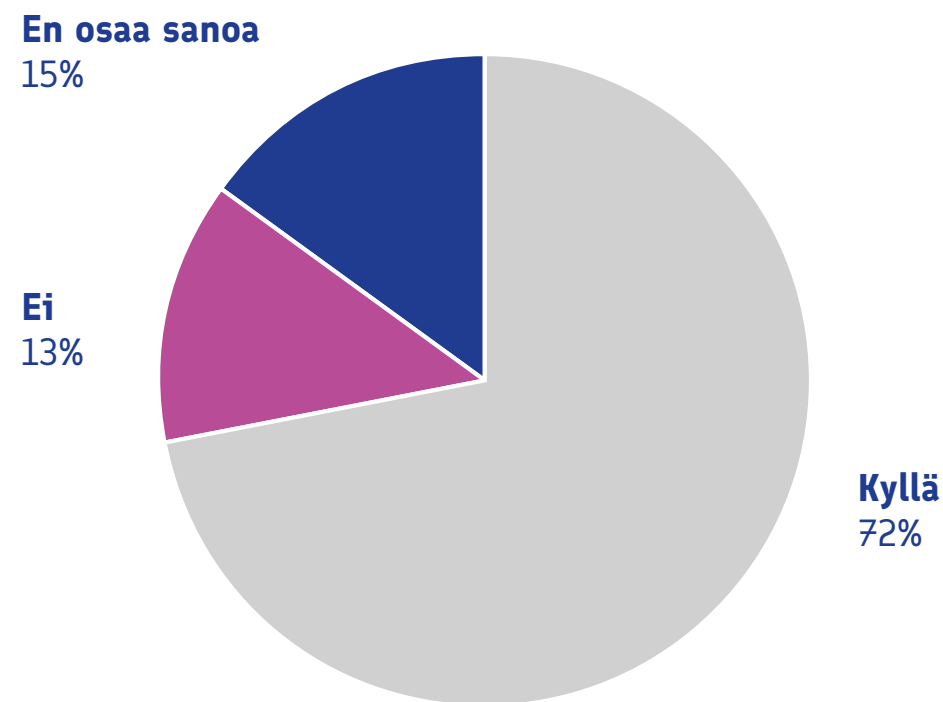
hitys on ollut keskimäärin kasvavaa jo ennen setelin hakemista, ja liiketoiminta on ollut vielä voimakkaammin kasvavaa innovaatiosetelin käytön jälkeen. Yrityksissä kehitys on ollut setelin käytön jälkeen kasvavaa sekä liikevaihdon että henkilöstön kasvun suhteen. Vaikka tätä selittävät monenlaiset muut tekijät, on innovaatioseteli ollut yhtenä tekijänä mahdollistamassa kasvua.

Parhaimmillaan innovaatiosetelin lisäarvo näkyy yrityksissä TKI-toiminnan aktivoitumisessa sekä myös liiketoiminnan kehittymisedellytysten parantumisessa.

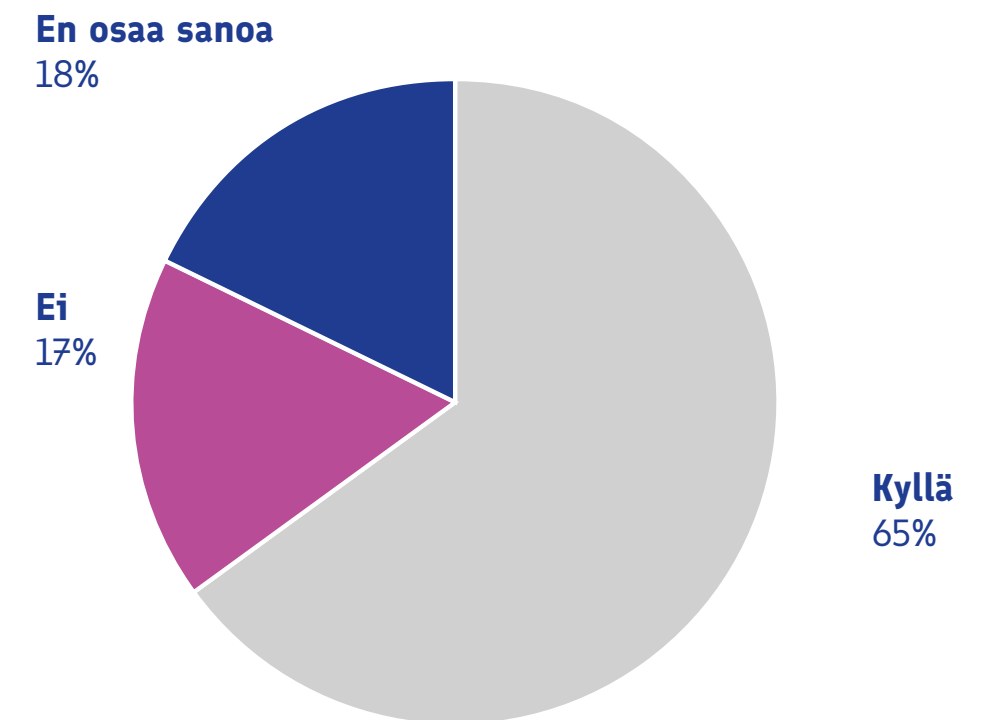
Kehittämistyön jatkuvuus innovatiosetelin jälkeen

Arvioinnin kyselyn perusteella seteli­hankkeen tuloksia hyödynnettiin varsin laajasti ja monipuolisesti yritysten kehittämistyössä sekä liiketoiminnassa seteli­hankkeen päättymisen jälkeen (Kuva 2). Lähes kolme neljästä vastaajasta arvioi, että seteli­hankkeen tuloksia hyödynnettiin yrityksen kehitystyössä hankkeen päättymisen jälkeen ja vain 13 % vastaajista raportoi, että tuloksia ei hyödynnetty kehitystyössä hankkeen päättymisen jälkeen lainkaan. Vastaavasti seteli­hankkeen tuloksia on hyödynnetty yrityksen liiketoiminnassa lähes samassa määrin. Vastaajista 65 % arvioi, että seteli­hankkeen tuloksia hyödynnettiin yrityksen liiketoiminnassa hankkeen päättymisen jälkeen, ja 17 % vastaajista raportoi, että tuloksia ei hyödynnetty yrityksen liiketoiminnassa hankkeen päätyttyä. Vastauksen perusteella eniten seteli­hankkeen tuloksia on hyödynnetty 10–15 hengen yrityksissä, yrityksissä, jotka olivat laittaneet omaa rahoitusta seteli­hankkeeseen yli 100 % setelin määrästä, sekä hankkeissa, joissa setelin käyttövuosi on ollut 2016.

Hyödynnettiinkö seteli­hankkeen tuloksia yrityksenne kehittämistyössä hankkeen päättymisen jälkeen?

Hyödynnettiinkö seteli­hankkeen tuloksia yrityksen liiketoiminnassa hankkeen päättymisen jälkeen?

KUVA 2. INNOVAATIOSETELIHANKKEELLA AIKAANSAATUJEN TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN HANKKEEN JÄLKEEN SETELIN SAAJILLE SUUNNATUN KYSELYN TULOSTEN MUKAAN (N=1158).

Innovaatiosetelillä on pyritty saamaan uusia asiakkaita Business Finlandin palveluiden piiriin ja hyödyntämään innovaatiosetelin jälkeen myös muita Business Finlandin rahoitusinstrumentteja ja palveluita. Innovaatiosetelin tarkoitus on toimia tässä asiakkuuden aloitusinstrumenttina, jonka jälkeen innovaatiotoimintaa voidaan jatkaa muilla instrumenteilla. Vaikka innovaatiosetelillä on saatu käynnistettyä pk-yritysten TKI-toimintaa, on innovaatioseteli aktivoinut pidempään jatkuvia Business Finland -rahoitteisia TKI-prosesseja sekä asiakkuuksia vain pienemmässä osassa setelin hyödyntäjistä. Alle viidesosa yrityksistä jatkaa Business Finlandin palveluissa seteli-hankkeen jälkeen, ja näistä vain pienempi osa varsinaisissa TKI-instrumenteissa.

Business Finlandin hanke- ja rahoitustietojen mukaan innovaatioseteliä vuosina 2016–2020 hyödyntäneistä 6 526 yrityksestä 18 % (1 157 yritystä) on saanut muuta Business Finlandin rahoitusta (pl. koronatuot) innovaatiosetelin käytön jälkeen. Tätä voi pitää kohtuullisena määränä yrityksiä, vaikkakin määränä, jota tulisi nostaa pienten yritysten TKI-toiminnan lisäämiseksi. Selkeim-

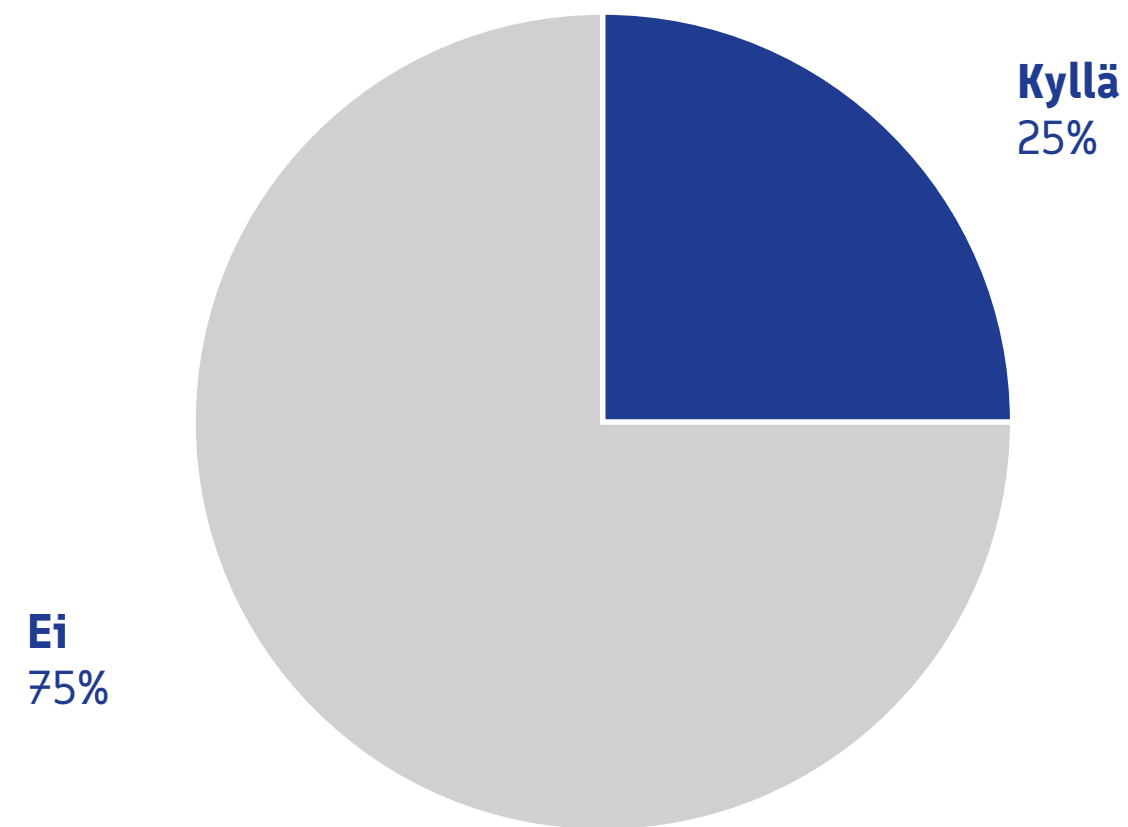
piin tutkimus- ja kehittämisinstrumentteihin on ohjautunut edellä mainittua pienempi osa innovaatiosetelin saajista. Esimerkiksi tutkimus-, kehittämis- ja pilotointirahoitusta on saanut vain 3 % edellä mainituista yrityksistä. Erityisesti tämän tyyppisiin instrumentteihin ohjautuvien määrää voi pitää pienenä, sillä innovaatio-setelillä pyritään käynnistämään pidempikestoisia TKI-prosesseja. Innovaatioseteli-hankkeen jälkeisen rahoituksen määrä muista Business Finlandin instrumenteista on ollut vuosina 2016–2022 yhteensä yli 150 miljoonaa euroa. Innovaatioseteliä on myönnetty noin 50 miljoonalla eurolla. Innovaatiosetelin vaikutuksella on siis saatu 150 miljoonalla eurolla uutta Business Finlandin rahoittamaa kehittämistoimintaa.

Seteliä käyttäneille yrityksille suunnatun kyselyn perusteella setelin saaneista yrityksistä neljännes on saanut jatkorahoitusta setelillä rahoitetun hankkeen jälkeen (Kuva 3). Tästä jatkorahoituksesta Business Finlandin rahoitusosuus on vastausten perusteella noin puolet ja ELY-keskuksilta saatu rahoitus vajaa puolet.

On useita syitä, miksi innovaatioasetelillä käynnistetyt TKI-prosessit eivät usein muodostu jatkuviksi julkisrahoitteiseksi TKI-toiminnaksi. Innovaatioasetelillä on rahoitettu hyvin monenlaisissa lähtökohdissa olevia yrityksiä ja laadultaan hyvin vaihtelevia innovaatioaihioita. Tällä hetkellä innovaatioasetelin saannin kriteerit on määritelty varsin mataliksi ja rahoitusta saavat epäkypsät yritykset ja aihiot. Tämä on ollut myös innovaatioasetelin tarkoitus, eli mahdollistaa laajasti kehittämistä ja sen aloittamista. Näillä yrityksillä ja aihioilla ei kuitenkaan aina ole ollut edellytyksiä lähteä kehittymään kaupallisiksi tai etenkin kansainvälisille markkinoille päätyviksi palveluiksi ja tuotteiksi. Helposti saatavissa olevan ja laajalle massalle tarkoitetun rahoitusinstrumentin yleinen haaste on, että sillä tuetaan laajasti myös yrityksiä ja aihioita, joilla ei lähtökohtaisesti ole edellytyksiä kehittyä. Lisäksi innovaatioaseteliprojekti ei vaadi suunnitelmaa siitä, miten TKI-työtä jatketaan sen käynnistämisen jälkeen eikä prosessin jatkamisesta muihin tai seuraaviin instrumentteihin ole ymmärrystä. Kaikilla palvelutoimittajilla ja asiakasyrityksillä ei myöskään ole vahvaa intressiä ja kannus-

Oletteko saaneet julkista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio (TKI) -rahoitusta setelillä rahoitetun hankkeen jälkeen?

KUVA 3. INNOVAATIOSETELIÄ HYÖDYNTÄNEIDEN YRITYSTEN SAAMA JULKINEN RAHOITUS INNOVAATIOSETELIHANKKEEN JÄLKEEN ARVIOINNIN KYSELYN MUKAAN (N=1158).

tetta jatkaa TKI-prosessia. Osin myös innovaatioaseteli-projektilla on saatu ymmärrys, että kyseistä TKI-prosessia ei kannata jatkaa ja tämä on syynä kehittämistoiminnan päättymiselle.

Innovaatioasetelillä on saatu synnytettyä siis kehittämistyötä ja liiketoimintaa hyödyntäviä tuloksia, mutta vähäisesti pitkäkestoisia julkisrahoitteisia kehittämistoimia. Instrumentin vaikuttavuuden kannalta on syytä pohtia, tulisiko sitä myöntää edelleen matalalla kynnyksellä laajalle joukolle yrityksiä, vai rajata ja valikoida vahvemmin sen käyttöä niin, että innovaatioasetelihankkeilla olisi potentiaalia muodostua useammin jatkuviksi kunnianhimoisemmiksi TKI-prosesseiksi.

Innovaatioaseteliä hyödyntäneiden yritysten kansainvälistyminen

Kansainvälistymiseen innovaatioasetelillä toteutetut toimet ovat vaikuttaneet vaihtelevasti. Seteliä käyttäneille yrityksille suunnatun kyselyn perusteella setelihankkeella on ollut vähäinen vaikutus yrityksen kansainvälistymi-

seen. Vastaajista vajaa kolmannes arvioi, että setelihankkeella on ollut positiivisia vaikutuksia kansainvälistymiseen. Vastaavasti noin 70 % vastaajista ei koe hankkeella olleen vaikutusta kansainvälistymiseen tai ei osaa ottaa asiaan kantaa. Osalle yrityksistä hankkeet ovat parantaneet yritysten kansainvälistymisen edellytyksiä esimerkiksi uuden tiedon ja kyvykkyyden lisääntymisen kautta. Vaikka seteli on summaltaan pieni, on sillä voitu toteuttaa pieniä toimia, joilla on esimerkiksi saatu konkretisoitua kansainvälistymissuunnitelmia tai parannettua tietoutta mahdollisuuksista kansainvälisten markkinoiden mahdollisuuksista. Samalla usealle yritykselle setelin hyödyt ovat jääneet vähäiseksi tai ne eivät näy kansainvälistymisessä vaan muissa asioissa. Tätä selittää osin se, että toisilla yrityksillä saattaa olla valmiimpi tuoteaihio, jonka kansainvälistymistä lähdetään setelillä edistämään, kun taas osassa innovaatioasetelihankkeista keskitytään kehittämään alustavaa aihiota.

Viennin suhteen jo ennen setelin saantia ja pidempään toimineiden yritysten vientiin innovaatioaseteli ei ole vaikuttanut merkittävästi. Sen sijaan lyhyemmän aikaa toi-

“ INNOVAATIOSETELILLÄ ON OLLUT VÄHÄINEN VAIKUTUS KANSAINVÄLISTYMISEEN.

mineissa ja toiminnan alkuvaiheessa setelin saaneiden yritysten kohdalla useampi yritys on alkanut viemään kansainvälisille markkinoille palveluita ja tuotteita setelin saannin jälkeen. Osassa yrityksistä innovaatioasetelillä on ollut osana muita tekijöitä merkitystä viennin aloittamisessa setelillä toteutettujen vientiedellytysten parantamisen ansiosta.

Yleisesti innovaatioasetelin merkitys kansainvälistymisedellytysten paranemiseen on suurempi vasta-aloittaneilla yrityksillä, jotka ovat rakentamassa kansainvälistymisen edellytyksiä.

Palvelutuottajat

Innovaatiosetelin palvelutuottajakentällä toimii yksityisiä yrityksiä sekä niiden lisäksi ammattikorkeakouluja ja niiden alaisia yhtiöitä, yliopistoja, alueellisia kehitysyrityksiä ja tutkimusorganisaatioita. Yhteensä 2087 organisaatiota on toiminut palvelutoimittajana. Näistä yli 98 % on yksityisiä yrityksiä. Innovaatioseteliä käytetään siis lähes kokonaisuudessaan yksityisten yritysten tarjoamiin palveluihin. Ammattikorkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen alaisten yhtiöiden, yliopistojen ja tutkimuslaitosten osuus palvelutuottajista on noin 1 %. Mukana on 16 eri ammattikorkeakoulua ja yksittäisiä ammattikorkeakoulun alaisia yhtiöitä, yliopistoja ja tutkimuslaitoksia.

Innovaatiosetelin palvelutarjoajien joukko on kasvanut varsin laajaksi ja monipuoliseksi palvelutarjoajien pooliksi. Tämän pohjalta innovaatioseteliä on voitu käyttää momenttyyppisiin palveluihin, vaikkakin perinteiset tuotekehitys, IPR-asiat, palvelumuotoilu, tuote- ja palvelustrategian kehitys sekä pilotointi ja testaus korostuvat hyödynetyissä palveluissa. Käytännössä innovaatiosetelin käyt-

tö painottuu varsin vahvasti tiettyihin palvelutoimittajiin. TOP 100 palvelutuottajaa vastaa noin puolesta käytetyistä innovaatioseteleistä.

Palvelutarjonnan laadussa on arvioinnin setelinhyödyntäjille suunnatun kyselyn mukaan vaihtelua. Innovaatiosetelin käynnistämisen toiminnan vaikuttavuutta ajatellen olisi syytä pohtia, tulisiko asiakasyrityksiä ohjata vahvemmin laadukkaampien palvelujen piiriin.

Yleisesti innovaatioseteli on vaikuttanut TKI-toiminnan yksityisen palvelusektorin kehittymiseen, mutta vain tiettyjen palvelutoimittajien kohdalla. Innovaatioseteliä varten osassa yrityksistä on kehitetty uusia palveluita ja liiketoiminnan osa-alueita, mutta useammin palveluita tarjotaan jo olemassa olevasta palvelurepertuaarista. Innovaatiosetelin hyödyt näkyvät palvelutuottajille erityisesti siinä, että se on vahvistanut olemassa ollutta liiketoimintaa ja tuonut uusia asiakkuuksia.

Tutkimus- ja koulutusorganisaatiot palvelutuottajina

Innovaatiosetelillä on pyritty lisäämään pienten yritysten välistä yhteistyötä korkeakoulujen, yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa. Innovaatioseteliä on kuitenkin hyödynnetty harvoin näihin organisaatioihin. Innovaatiosetelihankkeista noin 2 % on toteutettu näiden organisaatioiden palveluita hyödyntäen, eli osuus on ollut vähäinen.

Korkeakouluilla ja yliopistoilla ei ole vahvaa intressiä lähteä tarjoamaan rahallisesti innovaatiosetelin kaltaisiin volyymiltaan pieniin instrumentteihin palveluja. Nämä toimijat keskittyvät volyymiltaan suurempien rahoitusinstrumenttien hankkeisiin, joiden kautta voidaan myös tukea vaikuttavammin koulutusorganisaatioille lainsäädännössä asetettuja tehtäviä. Tutkimusorganisaatioiden palveluita ei myöskään ole viime vuosina sovitettu innovaatioseteliin. Näiden organisaatioiden palvelut ja palveluprosessit eivät usein ole riittävän ketteriä ja nopeita pienten yritysten innovaatiosetelihankkeiden tarpeisiin. Yksityisten konsulttien palvelut ja toimintatavat sopivat

innovaatiosetelinhankkeisiin paremmin. Innovaatioseteli on myös profiloitunut selkeämmin yksityisiin palvelutuottajiin liittyvänä instrumenttina. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa useampien yksityisen palvelutuottajien markkinointipanostukset. Näistä syistä johtuen seteliä käytetään pääsääntöisesti yksityisiin toimijoihin.

Ammattikorkeakouluja ja yliopistoja päädytään hyödyntämään palvelutuottajina erityisesti silloin, kun Business Finland on nettisivujen kautta ohjannut yrityksiä näiden toimijoiden kanssa yhteistyöhön. Mikäli innovaatiosetelissä halutaan lisätä tätä pk-yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä, näyttää se vaativan vahvempaa ohjausta.

Kehittämistarpeet ja kehittämisehdotuksia

Selityksessä on kartoitettu innovaatioseteliin liittyviä kehittämistarpeita sekä muodostettu yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa kehittämisehdotuksia näihin tarpeisiin liittyen. Yleisesti on huomioitava, että innovaatioseteli toimii nykyisellään jo varsin hyvin, ja se osuu hyvin mikro- ja pk-yrityskentän tarpeisiin. Innovaatiosetelin vaikut-

tavuutta voitaisiin kuitenkin parantaa pienille viilauksilla ja kokeiluilla niiden toimivuudesta. Seuraavassa on esitetty kehittämistarpeita sekä niihin muodostettuja kehittämisehdotuksia.

Innovaatioseteli on synnyttänyt vain rajallisesti Business Finlandin rahoitusinstrumenteilla jatkuvaa uutta TKI-toimintaa ja kehittämistyön jatkumoa. Koska innovaatiosetelin tavoitteena on lisätä pk-yritysten TKI-toimintaa, tulisi jatkuvuutta pystyä lisäämään.

Kehittämisehdotus 1. Innovaatiosetelin käynnistämien TKI-prosessien jatkuvuutta tulisi tukea vahvemmin ja ohjata vahvemmin näitä yrityksiä Business Finlandin muihin instrumentteihin.

Innovaatioseteliä on myönnetty viime vuosina varsin löysillä kriteereillä ja mahdollisimman laajasti erityyppisille yrityksille. Samalla myös osa rahoitusta saavista kehitysohjelmoista on ollut sellaisia, että niissä ei ole ollut suurempaa potentiaalia jatkokehittämiseksi tai lopulta kaupallistettavaksi tuotteeksi.

Kehittämisehdotus 2. Innovaatiosetelin saaville yrityksille ja innovaatioaihioille tulisi tehdä nykyistä hieman tiukempaa karsintaa tiukemmilla kriteereillä rahoituksen saamiselle.

Kokonaisuutena innovaatiosetelin käsittely- ja myöntöprosessi toimii pitkälti hyvin nykyisellään. Silti innovaatiosetelin käsittelyä voitaisiin tehostaa edelleen pienillä toimilla ja näin säästää aikaa innovaatiosetelihakemusten käsittelyyn ja muun muassa edellisessä ehdotuksessa mainittuun hakemuksen laadun käsittelyyn.

Kehittämisehdotus 3. Innovaatiosetelin hallinnollista käsittelyprosessia tulisi sujuvoittaa automatisoimalla sen tiettyjä osia.

Innovaatiosetelin palvelutuottajasektorilla löytyy monenlaisia palvelutarjoajia, mikä on mahdollistanut, että innovaatioseteliä on voitu käyttää monenlaisiin palveluihin. Palveluiden laatuun ollaan oltu sekä tyytyväisiä että tyytymättömiä. Jotta innovaatiosetelistä saadaan mahdollisimman laajasti hyötyjä, voitaisiin palveluiden laadun varmistamiseen kiinnittää huomioita. Lisäksi on tärkeää varmis-

taa, että yritykset löytävät sujuvasti sopivia palvelutarjoajia.

Kehittämisehdotus 4. Innovaatiosetelin vaikuttavuutta voitaisiin edelleen kehittää varmistamalla tarkemmin palvelutuottajien palveluiden laatu ja ohjaamalla yrityksiä nykyistä vahvemmin laadukkaampiin palveluihin.

Innovaatioseteli on ollut toimiva instrumentti tuoda uusia asiakkaita Business Finlandille. Innovaatiosetelin suhdetta ja roolia voitaisiin edelleen tiivistää ja selkeyttää suhteessa muihin Business Finlandin palveluihin sekä esimerkiksi ELYn rahoituspalveluihin. Samalla setelin nykyinen rooli on tärkeää säilyttää riittävän matalan kynnyksen instrumenttina.

Kehittämisehdotus 5. Innovaatioseteli roolia ja yhteyttä tulisi edelleen selkeyttää suhteessa muihin innovaatiopolitiikan instrumentteihin sekä tuleviin uusiin kannusteisiin (mm. TKI-verokannustin). Samalla tulisi varmistaa, että kriteereiden tiukennuksista huolimatta, seteli säilyttää roolinsa matalan kynnyksen instrumenttina.

Kehittämisehdotukset on avattu tarkemmin selvityksen raportissa.

BUSINESS FINLAND

Business Finland on globaalin kasvun kiihdyttämö.
Luomme edellytyksiä uudelle kasvulle auttamalla yrityksiä
kansainvälistymään sekä rahoittamalla tutkimusta ja
innovaatioita. Huippuasiantuntijamme ja uusin tieto nopeuttavat
markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamista ja auttavat
muuttamaan ne kansainvälisiksi menestystarinoiksi.

WWW.BUSINESSFINLAND.FI